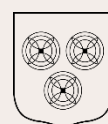

STRATEGI
✓ **PROGRAM**
HANDLINGSPLAN
POLICY
RIKTLINJE
REGLER

Program för kultur

2023–2026

**ORSA
KOMMUN**

Orsa kommuns styrdokument

Nivå	Riktningssdokument	Ramdokument
Översiktlig	Strategi <i>avgörande vägval för att nå målen för Orsa kommun</i>	Policy <i>Orsa kommuns hållning</i>
Allmän	Program <i>verksamheter och metoder i riktning mot målen</i>	Riktlinjer <i>rekommenderade sätt att agera</i>
Detaljerad	Handlingsplan <i>aktiviteter, tidsram och ansvar</i>	Regler <i>absoluta gränser och ska-krav</i>

Ur kommunens Riktlinje för Styrdokument, vad är ett program

Programmet är en mellanform av strategi och handlingsplan. Programmet kan ha samma roll som en strategi, men för det mindre sammanhanget. Det kan också vara en mellanform genom att blanda långsiktiga mål och översiktliga direktiv med mer konkreta. Programmet kan även vara en förstudie som senare följs av en mer detaljerad handlingsplan i samma ämne.

Programmet kan betraktas som övergripande prioriteringar inom en viss enskild verksamhet (exempelvis äldreomsorg) eller inom ett område som berör flera verksamheter (exempelvis miljöfrågor). Programmet ska tala om vad man vill uppnå och vilka metoder som verksamheten vill använda. Programmet ska göra det möjligt att skriva ner en handlingsplan för den aktuella verksamheten utan ytterligare ideologiska överväganden.

Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Datum för beslut:	2023-10-02 § 55
Dokumentet gäller för:	Orsa kommun
För revidering ansvarar:	Verksamhetsområde samhälle
Datum för revidering:	
Diarienummer:	KS 2023/263, 8.6.o
Revideringsintervall:	

Innehåll

Orsa kommuns styrdokument.....	2
Innehåll	3
Inledning	4
Uppdrag och syfte	4
Kulturpolitiska utgångspunkter.....	4
Hur har programmet tagits fram?.....	5
Nationella kulturpolitiska mål	5
De nationella kulturpolitiska målen	5
Regionalt samarbete	6
Vision Orsa 2050	6
Ambitioner och utvecklingsområden	7
Samarbeta	7
Undersöka	7
Tillgängliggöra.....	7
Förnya	8
Kommunens kulturverksamhet	8
Allmän kulturverksamhet	8
Biblioteket	8
Barn- och ungdomskultur	8
Kulturhistoria.....	8
Kulturmiljöer och kulturarv	8
Organisering och genomförande.....	9
Uppföljning och rapportering	9

Inledning

Orsa är en stark kulturkommun med stolta traditioner, ett brett utbud och en mängd kreativa utövare. Konst och kultur är breda och djupa begrepp och områden som kan innefatta mycket. Därför uppstod behovet av att skapa riktning och struktur i kulturarbetet och dess utveckling framåt. Under hösten påbörjades processarbetet som har resulterat i detta dokument. Eftersom detta program inte bygger vidare på ett tidigare program har framtagandet varit lite som att bryta ny mark. Runtom i landet finns det många kulturplaner, -strategier och -politiska program av olika karaktär. Vi har landat i ett kompakt program med både bredd och spets.

Även om kulturen i första hand alltid ska finnas för sin egen skull kan den också vara ett verktyg för tillväxt, framsteg och förnyelse i kommunens utveckling. I Orsa har vi naturen, lugnet och friluftslivet men vad vore Orsa utan konst och kultur? Likasom människan är en del av naturen är människan en kreativ och skapande varelse. Människans kreativa skapande är en inneboende kraft och kring skapandet och de kreativa uttrycken kan vi mötas, beröras och utvecklas.

Orsa kommun är stor till ytan men liten sett till invånarantalet. I en liten landsbygdskommun behöver man varandra, och enskilda individer och aktörer med driv och engagemang kan göra stor skillnad. Med detta i åtanke har det, trots att det här är ett program främst för kommunens kulturverksamhet, i framtagandet varit viktigt att involvera Orsas kulturaktörer i processarbetet. Det har skett i form av olika träffar och workshops med aktörer från Orsas kulturliv. Det enkla i att som kulturaktörer träffas, ha utbyte av och lära känna varandra, är något som blev tydligt som ett potentiellt viktigt verktyg att ta med sig in i framtiden som en katalysator för kulturens utveckling. Tillsammans blir vi starka och hittar nya vägar framåt.

Uppdrag och syfte

Kommunens kulturverksamhet har som uppdrag att i samarbete med andra verksamheter inom den kommunala koncernen, kulturaktörer och medborgare verka för ett tillgängligt och inkluderande kulturliv.

Syftet med programmet för kultur är att ange riktning och struktur för hur kommunens kulturverksamhet ska arbeta med konst och kultur 2023–2026. Programmet tydliggör ambitioner och utvecklingsområden som är viktiga för kulturens utveckling i kommunen.

Kulturpolitiska utgångspunkter

Kultur är en obunden kraft som skapas i sin egen rätt och på sina egna villkor, vilket betyder att det konstnärliga uttrycket är ett mål i sig och inte att det i första hand ska tillföra något till andra områden. Först därefter kan den komma till nytta i ett vidare samhällsperspektiv. Kultur svarar mot grundläggande behov hos människor att förstå sig själva, varandra, samhället och världen. Genom kulturupplevelser och eget skapande tillförs individer och grupper kunskap, perspektiv och estetiska värden.

Konstens frihet och kulturskaparnas ohotade självständighet är en förutsättning för kulturens utveckling. Även när kulturen utmanar, provocerar och kritiserar makten måste dess frihet alltid försvaras. Principen om armlängds avstånd ska därför upprätthållas. Det innebär att den politiska nivån ska skapa förutsättningar för konst och kultur genom att besluta om mål, inriktning och ekonomiska ramar för det kulturpolitiska området. Konstnärliga och innehållsmässiga beslut ska fattas av konstnärer, kulturskapare, konstnärliga ledare, ämnesexperter och sakkunniga. Även tjänstepersoner på kulturområdet ska iaktta armlängds avstånd till konstnärer och kulturskapare.

Hur har programmet tagits fram?

En viktig del i framtagandet av programmet har varit olika former av invånardialog. Under hösten 2022 har två träffar anordnats där kulturaktörer och invånare har fått ta del av processarbetet med programmet och i grupsamtal och workshops gett inspel till det som har legat till grund för programmets innehåll. Detta har varit givande träffar som uppskattats av deltagarna. Innan programmet togs till politiskt beslut anordnades en återkopplingsträff där deltagarna från höstens träffar gavs möjlighet att ge inspel på programmets ambitioner och utvecklingsområden.

En av Region Dalarnas bild- och formkonsulenter har varit ett stöd i processen, dels i form av samtal med utförande tjänsteperson, dels genom att närvara vid och bidra till workshopträffarna.

Eftersom detta är Orsa kommuns första program för kultur har en del av arbetet bestått av att göra en omvärldsanalys. Många kulturplaner och dylikt har passerat skärmen. Extra givande på denna punkt har varit samtal med några andra kommuner, det har varit Bergs kommun, Emmaboda kommun och Texels kommun i Nederländerna. De två sistnämnda har även presenterat sitt kulturarbete för deltagarna på träffarna.

Det visade sig vara svårt att få ungdomar att delta på träffarna. Därför har ungdomar aktivt sökts upp och lärdomen som går att dra av dessa möten är att det krävs mer tid för att bygga upp en förtroenderelation med ungdomar, förstå deras upplevelse av världen och hur konst och kultur kan berika och fylla en funktion i deras liv. Därav punkten angående detta i kategorin 'undersöka' i delen "Ambitioner och utvecklingsområden".

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner.

De nationella kulturpolitiska målen

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Regionalt samarbete

Region Dalarna har i början av 2023 antagit en ny kultur- och bildningsplan. Den planen är i första hand plan för regionens kulturverksamheter. För varje ny planperiod för kultur- och bildningsområdet i Region Dalarna tas en överenskommelse mellan kommun och region fram som beskriver hur Orsa kommun och regionen på bästa sätt kan samverka och vilka områden som är särskilt relevanta att fokusera på under de närmaste åren. Dialogen mellan region och kommun för denna överenskommelse är vid färdigställandet av detta program planerad men det finns ingen färdig överenskommelse än. Programmet för kultur kan kompletteras med överenskommelsen som bilaga när den har tagits fram.

Vision Orsa 2050

Här nedan listas alla delar från Orsas vision som är relaterade till kultur:

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

- Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning.
- Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör.
- I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling.
- Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.
- Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven.
- Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung.

I Orsa finns livskvalitet.

- Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda.
- Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut.
- Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje.

I Orsa gör vi saker möjliga.

- I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.
- I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för.
- Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter.
- Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig.
- Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet.

Ambitioner och utvecklingsområden

Inom följande fyra områden har kommunens kulturverksamheter som ambition att:

Samarbeta

- Skapa en plattform för kulturaktörer som syftar till möten och samarbeten.
- Främja möten och utbyte mellan unga och äldre.
- Främja samarbete mellan kultur och näringsliv.
- Stärka regionalt, nationellt och internationellt samarbete och utbyte.
- Stödja och samarbeta med viktiga kulturaktörer i kommunen.
- Främja mångfald och interkulturella initiativ.
- Bevaka tillämpandet av konstnärlig gestaltning vid kommunal nybyggnation samt bidra med expertis vid val av inköp.

Undersöka

- Se över, förnya och förbättra den offentliga gestaltningen i kommunens utemiljö.
- Ta fram en riktlinje för kommunens konstarkiv och bildarkiv.
- Ta fram arbetssätt för att öka ungdomars delaktighet och påverkan i kulturlivet.
- Granska kulturutbudets tillgänglighet utifrån olika perspektiv.
- Undersöka hur Orsa kan lyftas fram som kulturkommun.

Tillgängliggöra

- Fortsätta möjliggöra ett starkt folkbibliotek som följer med i utvecklingen.
- Skapa ett levande kulturhus med ett mångfacetterat, inkluderande och relevant kulturutbud som speglar mångfalden i samhället.
- Arbeta utifrån en årligen reviderad plan med riktlinjer för konsthallens utställningsprogram.
- Stödja tillgängliggörandet av Orsas kulturmiljöer.
- Regelbundet lyfta Sveriges nationella minoriteter och arbeta för kunskapsspridning i ämnet.

Förnya

- Öka barn och ungas möjligheter till skapande inom fler konstdiscipliner och kreativa uttrycksätt.
- Främja nyskapande sätt att ta med Orsas materiella och immateriella kulturarv in i framtiden.
- Ge plats åt konstnärlig kvalitet och förnyelse.
- Utan att utesluta andra konstdiscipliner öppna upp ögonen för, lyfta fram och skapa nya möjligheter och strukturer för två särskilt utvalda konstdiscipliner.

Kommunens kulturverksamhet

Kommunens kulturverksamhet som innefattas av programmet för kultur och där huvudansvaret hör till verksamhetsområdet samhälle:

Allmän kulturverksamhet

- bidrag
- konsthall
- programverksamhet på kulturhuset
- kulturpris
- kulturstipendium
- konstsamling
- offentlig gestaltning
- samarbeten.

Biblioteket

- bok- och mediasamling
- demokratiuppdrag
- läsfrämjande
- prioriterade grupper
- bibliotekslag – biblioteksplan
- programverksamhet
- Dalabiblioteken.

Barn- och ungdomskultur

- bokprat och författarsamtal
- utställningar
- kultur i skolan.

Kulturhistoria

- bildarkiv
- dräktgalleri
- Orsasamlingen.

Kulturmiljöer och kulturarv

Delar i kommunens kulturverksamhet som inte innefattas av detta program:

- kultur för seniorer
- musikskola
- skapande skola.

Organisering och genomförande

Programmets ambitioner och utvecklingsområden ska ligga till grund för verksamhetsplanering och budgetarbete. För att nå de uppsatta ambitionerna ska en verksamhetsplan med prioriteringar tas fram varje år.

En bärande del i genomförandet av programmet är samverkan med bland annat

- andra verksamheter inom den kommunala koncernen
- kulturaktörer
- medborgare
- andra kommuner
- Region Dalarna
- näringsliv.

Uppföljning och rapportering

Kulturchef ansvarar för uppföljning och rapportering i samhällsutskottet halvårsvis samt i kommunstyrelsen årsvis. Kulturchef ansvarar även för att initiera revidering samt att inleda processen för arbetet med kommande program för kultur.

